

The article concludes that historical analysis of physical education development provides an essential basis for understanding contemporary transformations and for modernizing physical education systems in response to current social, educational, and health-related demands.

Prospects for further research are associated with interdisciplinary approaches to improving physical education for adolescents through innovative pedagogical models, inclusive practices, and sustainable health-oriented educational strategies.

Key words: physical education, adolescents, school education, extracurricular education, physical culture, health preservation, historical development, educational modernization.

Дата надходження статті: 12.02.2026 р.

Прийнято до публікації: 04.03.2026 р.

Опубліковано: 28.05.2026 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Лелека В.М.

УДК 373.5.016:796.011.3]-048.78-053.6(477)''1980/2020''

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi62.750>

Проніков О. К.\*

[orcid.org/0000-0001-5329-635X](https://orcid.org/0000-0001-5329-635X)

## МОДЕРНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СФЕРІ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ ПІДЛІТКІВ В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

У статті здійснено історико-педагогічний аналіз модернізаційних процесів у сфері фізкультурної освіти підлітків в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Визначено соціально-освітні передумови трансформації системи фізкультурної освіти, зокрема реформування національної системи освіти після проголошення незалежності України, погіршення стану здоров'я дітей та молоді, зниження рівня рухової активності й актуалізацію проблеми формування здорового способу життя підростаючого покоління. З'ясовано, що в досліджуваній період фізкультурна освіта поступово трансформувалася із системи, орієнтованої переважно на фізичну підготовку та виконання нормативів, у багатокомпонентний педагогічний процес, спрямований на гармонійний фізичний, психічний і соціальний розвиток особистості підлітка.

Окрему увагу приділено аналізу нормативно-правового забезпечення модернізації фізкультурної освіти, зокрема законам України «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт», «Про загальну середню освіту», а також державним стандартам базової середньої освіти 2004, 2011 та 2020 років. Проаналізовано зміни у змісті фізкультурної освітньої галузі, які стосувалися посилення здоров'язбережувальної складової, упровадження компетентнісного підходу, розширення теоретичної підготовки учнів та оновлення форм фізкультурно-оздоровчої діяльності.

З'ясовано, що важливе місце у процесі модернізації фізкультурної освіти посідало формування в учнів мотивації до систематичної рухової активності, навичок самоконтролю фізичного стану, відповідального ставлення до власного здоров'я та культури здорового способу життя. Установлено, що поряд із традиційними уроками фізичної культури активного розвитку набули позакласні та позашкільні форми фізкультурно-оздоровчої роботи, спрямовані на підвищення рухової активності підлітків та їхнє фізичне самовдосконалення.

Доведено, що модернізаційні процеси у сфері фізкультурної освіти підлітків мали комплексний характер і поєднували педагогічні, соціальні, здоров'язбережувальні й нормативно-правові аспекти реформування освітньої галузі. Визначено їхній вплив на становлення сучасної компетентнісної моделі фізкультурної освіти в Україні.

Ключові слова: освіта, фізкультурна освіта, підлітки, шкільна освіта, позашкільна освіта.

\*© Проніков О. К.

**Постановлення проблеми.** Реформування системи освіти України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття зумовило потребу переосмислення змісту та організації фізкультурної освіти підлітків. Сучасні освітні трансформації орієнтовані не лише на підвищення рівня знань учнів, а й на забезпечення їхнього всебічного розвитку, формування культури здорового способу життя, відповідального ставлення до власного здоров'я та потреби систематичної рухової активності. У зв'язку з цим фізкультурна освіта поступово набула статусу важливого складника загальної освіти, який поєднує освітню, виховну, оздоровчу та соціалізаційну функції.

Особливої актуальності проблема розвитку фізкультурної освіти набуває в умовах погіршення фізичного стану дітей та молоді, зниження рівня їхньої рухової активності, поширення гіподинамії та збільшення кількості порушень здоров'я серед учнівської молоді. Це зумовлює потребу удосконалення системи фізичного виховання, оновлення змісту фізкультурної освітньої галузі та впровадження сучасних підходів до організації фізкультурно-оздоровчої діяльності підлітків.

Упродовж досліджуваного періоду відбулися суттєві зміни в підходах до фізкультурної освіти – від домінування нормативно-фізичної підготовки до впровадження компетентнісної моделі навчання, орієнтованої на гармонійний розвиток особистості. Водночас модернізація фізкультурної освіти супроводжувалася оновленням нормативно-правової бази, удосконаленням державних стандартів освіти, розширенням здоров'язбережувальної складової та впровадженням нових форм фізкультурно-оздоровчої роботи.

Попри значний науковий інтерес до проблем фізичного виховання та фізичної культури, питання модернізації фізкультурної освіти підлітків у контексті освітніх реформ кінця ХХ – початку ХХІ століття залишаються недостатньо висвітленими в історико-педагогічних дослідженнях. Це актуалізує потребу комплексного аналізу тенденцій, змісту та особливостей розвитку фізкультурної освіти підлітків у зазначений історичний період.

**Аналіз досліджень.** Проблеми фізичного виховання, фізичної культури та фізкультурної освіти учнівської молоді висвітлено в наукових працях Т. Круцевич, Б. Шияна, Г. Шамардіної, О. Томенка, І. Роціна, А. Старченко, Т. Плачинди та ін. Теоретико-методичні засади фізичного виховання й фізичної підготовки дітей і підлітків досліджували Е. Вільчковський, Н. Москаленко, Н. Пангелова та ін. Історико-педагогічні аспекти розвитку фізкультурної освіти та модернізації освітньої галузі в умовах реформування системи освіти України розглядалися у працях сучасних українських науковців, присвячених проблемам компетентнісного підходу, здоров'язбережувальної освіти та гуманізації освітнього процесу.

Проте питання модернізаційних процесів у сфері фізкультурної освіти підлітків в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, зокрема аналіз трансформації змісту фізкультурної освітньої галузі, змін нормативно-правового забезпечення та впливу державних стандартів освіти 2004, 2011 і 2020 років на розвиток фізкультурної освіти підлітків, потребують подальшого комплексного історико-педагогічного дослідження.

**Метою статті** є історико-аналітичне дослідження модернізаційних процесів у сфері фізкультурної освіти підлітків в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття.

**Викладення основного матеріалу.** Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується масштабними трансформаціями в усіх сферах життєдіяльності, зокрема в освітній галузі. Одним із важливих напрямків реформування національної системи освіти стало оновлення підходів до фізкультурної освіти дітей та молоді. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття фізкультурна освіта підлітків зазнала суттєвих змін, пов'язаних із переосмисленням ролі фізичної культури, фізичного виховання, підготовки тощо у формуванні особистості, упровадженням компетентнісного підходу, орієнтацією на здоров'язбереження та гармонійний розвиток учнівської молоді.

Дослідження модернізаційних процесів у сфері фізкультурної освіти підлітків зумовлене потребою аналізу історико-педагогічних передумов становлення сучасної системи фізичного виховання, визначення основних тенденцій її розвитку та виявлення перспектив подальшого вдосконалення. Особливої значущості ця проблема набуває в умовах погіршення стану здоров'я дітей і молоді, зниження рівня рухової активності та потреби формування в учнів культури здорового способу життя [4].

У вітчизняному науковому дискурсі фізкультурна освіта розглядається як складний багатокомпонентний педагогічний процес, спрямований на формування фізичної культури особистості, розвиток рухових умінь і навичок, виховання потреби систематичної фізичної активності та засвоєння знань про збереження здоров'я. Науковці (Т. Круцевич, Г. Шамардіна, Т. Плачинда, О. Томенко, А. Старченко, Т. Болотникова) акцентують увагу на тому, що фізкультурна освіта не обмежується лише розвитком фізичних якостей, а охоплює інтелектуальну, мотиваційну, ціннісну та соціальну складові розвитку особистості.

У сучасних педагогічних дослідженнях поняття «фізкультурна освіта» тісно пов'язується з категоріями «фізична культура», «фізичне виховання», «фізична підготовка» та «фізичний розвиток». Фізична культура визначається як складова загальної культури суспільства, що охоплює сукупність матеріальних і духовних цінностей, спрямованих на зміцнення здоров'я, удосконалення фізичних можливостей людини та забезпечення її гармонійного розвитку. Фізичне виховання при цьому розглядається як педагогічний процес формування рухових умінь, фізичних якостей і свідомого ставлення до рухової активності [4; 7].

Наприкінці ХХ століття у вітчизняній педагогічній науці відбувається переорієнтація підходів до фізичного виховання школярів. Якщо раніше домінувала нормативно-результативна модель, орієнтована переважно на розвиток фізичних якостей та виконання визначених нормативів, то на початку ХХІ століття фізкультурна освіта починає розглядатися через призму особистісноорієнтованого та компетентнісного підходів. У центрі уваги опиняється не лише фізична підготовленість учня, а й формування в нього мотивації до здорового способу життя, уміння самостійно організовувати рухову діяльність і відповідально ставитися до власного здоров'я.

Важливим чинником модернізації фізкультурної освіти стало формування нової нормативно-правової бази незалежної України. Після проголошення незалежності 1991 року розпочався процес реформування освітньої системи відповідно до демократичних та гуманістичних принципів. Ухвалення Закону України «Про освіту» визначило освіту як основу інтелектуального, духовного, фізичного та культурного розвитку особистості. У законодавчих документах наголошувалося на потребі забезпечення гармонійного розвитку дитини, зміцнення її здоров'я та формування умов для повноцінної життєдіяльності [6].

Подальший розвиток фізкультурної освіти забезпечували закони України «Про фізичну культуру і спорт», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», Національна доктрина розвитку освіти, а також державні програми розвитку фізичної культури та спорту. Значну роль у модернізації системи фізичного виховання відіграли державні стандарти базової середньої освіти 2004, 2011 та 2020 років, які поступово змінювали зміст і структуру фізкультурної освітньої галузі [1–3].

Нормативно-правові документи цього періоду засвідчують посилення уваги держави до проблем здоров'язбереження дітей і молоді. У законодавстві акцентувалася потреба створення умов для розвитку рухової активності, формування здорового способу життя та забезпечення психофізичного благополуччя підлітків. Водночас фізкультурна освіта почала розглядатися як важливий чинник соціалізації особистості та формування її життєвих компетентностей.

Суттєві зміни відбулися у змісті фізкультурної освіти підлітків. Так, державний стандарт 2004 року об'єднав фізичну культуру та основи здоров'я в єдину галузь «Здоров'я

і фізична культура». Основними завданнями цієї галузі були формування знань про здоровий спосіб життя, розвиток фізичних якостей, оволодіння життєво необхідними руховими навичками та виховання потреби у фізичному самовдосконаленні. Зміст освіти передбачав поєднання теоретичної та практичної підготовки учнів, спрямованої на підтримання фізичного, психічного та соціального здоров'я [2].

У Державному стандарті 2011 року фізична культура була представлена як окремий напрямок у структурі освітньої галузі. Зміст навчання включав теоретичні відомості про фізичний розвиток, здоровий спосіб життя, історію спорту, правила безпеки, основи самоконтролю та надання першої допомоги. Практична складова охоплювала загальну фізичну підготовку, розвиток рухових якостей, вивчення різних видів спорту та вдосконалення техніки рухових дій. Важливим нововведенням стало посилення уваги до індивідуальних особливостей учнів та формування в них позитивної мотивації до фізичної активності [1].

Подальший етап модернізації пов'язаний із реформою «Нова українська школа» та ухваленням Державного стандарту базової середньої освіти 2020 року. У цьому документі фізична культура була виокремлена в самостійну освітню галузь, що засвідчило підвищення її ролі у структурі загальної середньої освіти. Основною метою освітньої галузі визначено гармонійний фізичний розвиток особистості, формування стійкої мотивації до фізичної активності та усвідомлення значення рухової діяльності для підтримання здоров'я [3].

Особливістю сучасного етапу модернізації стало впровадження компетентнісного підходу. Освітній процес почав орієнтуватися не лише на засвоєння знань і розвиток рухових навичок, а й на формування ключових компетенцій, необхідних для повноцінного життя в сучасному суспільстві. Через фізичну культуру в учнів формуються соціальні, комунікативні, здоров'язбережні та громадянські компетентності, розвиваються волевільні якості, навички співпраці, самоконтролю та відповідального ставлення до власного здоров'я.

Аналіз модернізаційних процесів у сфері фізкультурної освіти дає змогу виокремити низку провідних тенденцій:

- по-перше, відбулося посилення гуманістичної спрямованості освітнього процесу, що передбачало орієнтацію на особистісні потреби та інтереси учнів;
- по-друге, спостерігалось розширення здоров'язбережувальної складової фізкультурної освіти та інтеграція знань про фізичне, психічне й соціальне здоров'я;
- по-третє, значно посилилася компетентнісна спрямованість навчання, пов'язана з формуванням практичних умінь і навичок, необхідних для самостійного ведення здорового способу життя.

Важливою тенденцією стало також удосконалення форм і методів організації фізкультурно-оздоровчої діяльності. У закладах освіти активно впроваджувалися спортивні секції, гуртки, фізкультурно-оздоровчі заходи, дні здоров'я та різноманітні форми позакласної роботи. Особлива увага приділялася розвитку інтересу підлітків до різних видів рухової активності та створенню умов для їхнього фізичного самовдосконалення.

Разом із позитивними змінами модернізація фізкультурної освіти супроводжувалася низкою проблем. Серед них – недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення закладів освіти, скорочення рухової активності дітей, зростання кількості учнів із порушеннями здоров'я та потреба вдосконалення професійної підготовки педагогічних кадрів. Усе це зумовлює потребу подальшого пошуку ефективних шляхів удосконалення фізкультурної освіти підлітків.

**Висновки.** Проведений аналіз модернізаційних процесів у сфері фізкультурної освіти підлітків в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття дає підстави стверджувати, що фізкультурна освіта в зазначений історичний період поступово трансформувалася із системи, орієнтованої переважно на нормативно-фізичну

підготовку учнів, у багатокомпонентний педагогічний процес, спрямований на формування гармонійно розвиненої особистості. Її зміст почав охоплювати не лише розвиток фізичних якостей і рухових умінь, а й формування здоров'язбережної культури, мотивації до фізичної активності, соціальних компетенцій та свідомого ставлення до власного здоров'я.

Важливим результатом модернізаційних процесів стало поступове розширення змісту фізкультурної освіти. Якщо в попередні десятиліття основна увага зосереджувалася переважно на фізичній підготовці та виконанні нормативів, то наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття освітній процес почав охоплювати питання здорового способу життя, психоемоційного благополуччя, безпечної поведінки, самоконтролю фізичного стану та розвитку вольових якостей. У державних стандартах освіти 2004, 2011 та 2020 років простежується посилення теоретичної складової фізкультурної освіти, орієнтація на інтеграцію знань про фізичне, психічне та соціальне здоров'я, а також упровадження компетентнісної моделі навчання.

Суттєвих змін зазнали також форми та методи організації фізкультурно-оздоровчої діяльності підлітків. Поряд із традиційними уроками фізичної культури активного розвитку набули позакласні та позашкільні форми роботи: спортивні секції, фізкультурно-оздоровчі гуртки, дні здоров'я, масові спортивні заходи та рекреаційні програми. Їх упровадження сприяло підвищенню рухової активності учнів, формуванню інтересу до занять фізичною культурою та створенню умов для фізичного самовдосконалення дітей підліткового віку.

Отже, модернізаційні процеси у сфері фізкультурної освіти підлітків наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття стали важливим етапом становлення сучасної системи фізкультурної освіти в Україні. Вони заклали підґрунтя для переходу до особистісноорієнтованої та компетентнісної моделі фізичного виховання, спрямованої на формування фізично, психічно та соціально здорової особистості. Ретроспективний аналіз зазначеної проблеми дозволяє актуалізувати позитивний досвід реформування фізкультурної освіти та визначити перспективні напрямки її подальшого розвитку в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Попри значний поступ процесу модернізації фізкультурної освіти, низка проблем залишається актуальною й потребує подальшого наукового осмислення. Особливої уваги потребують також питання підвищення мотивації підлітків до систематичної рухової активності, упровадження інноваційних технологій фізичного виховання, розвитку інклюзивного фізкультурно-освітнього середовища, удосконалення професійної підготовки педагогічних кадрів та забезпечення міждисциплінарного підходу до формування здоров'язбережувальної компетенції учнівської молоді.

#### **Список використаних джерел:**

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>
2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 року № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/24-2004-%D0%BF#Text>
3. Державний стандарт базової середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
4. Круцевич Т. Ю. Теория и методика физического воспитания. Т. 1. Общие основы теории и методики физического воспитания. Киев: Олимпийская литература, 2003. 423 с.
5. Про освіту Закон України, 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про освіту Закон УРСР, 1991 р. URL: [https://zakononline.com.ua/documents/show/155510\\_599910](https://zakononline.com.ua/documents/show/155510_599910)

7. Шамардіна Г. М. Основи теорії та методики фізичного виховання. Дніпропетровськ: Пороги, 2007. 486 с.

**References:**

1. State Standard for Basic and Complete General Secondary Education. Approved by Resolution No.1392of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 23, 2011. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. State Standard for Basic and Complete Secondary Education: Approved by Resolution No. 24 of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 14, 2004. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/24-2004-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. State Standard for Basic Secondary Education. Approved by Resolution No. 898 of the Cabinet of Ministers of Ukraine of September 30, 2020. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
4. Krutcevich, T. (2003). Teoriia i metodika fizicheskogo vospitaniia [Theory and Methodology of Physical Education]. (Vol. 1). In *General Principles of Theory and Methodology of Physical Education*. Kiev [in Russian].
5. On Education, Law of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine (Supreme Council of Ukraine), 1996. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
6. On Education, Law of Ukraine. Verkhovna Rada of Ukraine (Supreme Council of Ukraine), 1991. Retrieved from [https://zakononline.com.ua/documents/show/155510\\_599910](https://zakononline.com.ua/documents/show/155510_599910) [in Ukrainian].
7. Shamardina, H. M. (2007). *Osnovy teorii ta metodyky fizychnoho vykhovannia* [Fundamentals of the theory and methodology of physical education]. Dnipropetrovsk: Porohy [in Ukrainian].

**Pronikov O. K.,**  
[orcid.org/0000-0001-5329-635X](https://orcid.org/0000-0001-5329-635X)

**MODERNIZATION PROCESSES IN THE FIELD  
 OF PHYSICAL EDUCATION OF ADOLESCENTS IN UKRAINE  
 (LATE TWENTIETH – EARLY TWENTY-FIRST CENTURY)**

*The article presents a historical and pedagogical analysis of the modernization processes in the field of physical education of adolescents in Ukraine in the late twentieth and early twenty-first century. The socio-educational prerequisites for the transformation of the physical education system have been identified, including the reform of the national education system following the proclamation of Ukraine’s independence, the deterioration in the health status of children and young people, the decline in levels of physical activity, and the increasing relevance of promoting a healthy lifestyle among the younger generation. It has been established that, during the period under study, physical education gradually evolved from a system focused predominantly on physical training and the fulfillment of prescribed standards into a multi-component pedagogical process aimed at the harmonious physical, psychological, and social development of the adolescent personality.*

*Special attention is paid to the analysis of the regulatory and legal support for the modernization of physical education, in particular the Laws of Ukraine “On Education”, “On Physical Culture and Sports”, “On General Secondary Education”, as well as the State Standards of Basic Secondary Education adopted in 2004, 2011, and 2020. Changes in the content of the physical education sector have been analyzed, particularly the strengthening of the health-preserving component, the implementation of the competency-based approach, the expansion of students’ theoretical training, and the modernization of forms of physical culture and health-enhancing activities. It is determined that an important aspect of the modernization of physical education was the formation of students’ motivation for systematic physical activity, the development of self-monitoring skills regarding physical condition, a responsible attitude toward personal health, and the cultivation of a healthy lifestyle culture. It is established that, alongside traditional physical education lessons, extracurricular and out-of-school forms of physical culture and health-related activities experienced active development, aimed at increasing adolescents’ physical activity and promoting their physical self-improvement.*

The study demonstrates that modernization processes in the field of adolescents' physical education were comprehensive in nature and combined pedagogical, social, health-preserving, and regulatory-legal aspects of educational reform. Their influence on the formation of the contemporary competency-based model of physical education in Ukraine has been identified.

Key words: education, physical education, adolescents, school education, extracurricular education.

Дата надходження статті: 27.01.2026 р.

Прийнято до публікації: 20.02.2026 р.

Опубліковано: 28.05.2026 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Лелека В. М.

УДК 378.147:811.111

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi62.751>

Рябуха І. М.\*,

[orcid.org/0000-0002-6217-1177](https://orcid.org/0000-0002-6217-1177)

## ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МОРСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД

Це дослідження спрямовано на забезпечення всебічного вивчення різних підходів і методів, що використовуються в навчанні англійської мови як другої мови. Показано, що викладання мови має довгу, захоплюючу, але запутану історію, в якій дебати про методи навчання та їх доцільність і ефективність розвивалися протягом багатьох десятиліть. Лінгвісти і вчені по всьому світу застосовували різні педагогічні підходи і методи для підвищення ефективності навчання англійської професійного спрямування. З огляду на появу англійської мови як глобальної мови, вкрай важливо окреслити широкий спектр підходів та методів, що використовуються в різних сферах викладання. Акцентовано, що в сучасному педагогічному ландшафті, який виступає за еклектичний підхід до навчання професійної англійської мови як іноземної, історичний погляд на ці підходи та методи є обов'язковим для оцінки їх актуальності у напрацюванні конкретних мовних навичок. Проведено широкий огляд помітних підходів, включаючи структурні та комунікативні підходи, а також відомі методології, такі як граматико-перекладний метод, прямий метод, аудіо-лінгвальний метод та інші.

Підкреслено, що кожен з різних методів зробив свій внесок з новими елементами і спробував вирішити окремі проблеми вивчення мови. Однак вони виводяться в різний історичний контекст, підкреслюють різні соціальні та освітні потреби і мають різний теоретичний розгляд. Огляд академічного дискурсу виявляє спектр педагогічних рамок, що підтримуються видатними науковцями та практиками, з урахуванням розвитку освітніх, комерційних та комунікативних особливостей, характерних для різних епох. Неоднорідність потреб студентів у оволодінні англійською мовою виключає прийняття єдиного методу навчання.

Зроблено висновок, що композитний або еклектичний педагогічний підхід, який об'єднує різноманітні підходи, методи і прийоми, виникає як прагматичне рішення, адаптоване до унікальних вимог та завдань окремих учнів.

Ключові слова: англійська мова професійного спрямування, метод, підхід, комунікативний метод, еклектичний педагогічний підхід, іношомовна підготовка.

**Постановлення проблеми.** В умовах глобалізації та зростаючої конкуренції в галузі морського транспорту та судноплавства потреба у висококваліфікованих

\*© Рябуха І. М.